

Komentarji

Legija zahteva bonus

Ameriška legija, organizacija vojakov iz svetovne vojne, je na svojem letošnjem zboru v Floridi zaključila, da bo zahtevala takojšnje bonusnih certifikatov, ki bodo šteli čez deset let. Ti bonusni znajo okrog dve milijardi dolarjev.

Legija, da legija ne obstoj, da je, da vsake daljše terjati bonus od vlade, da bi se za komfot bivših vojakov. Kajti, če bi bila legija, bi se pobri- mogoče bivših vojakov brezposelnih de- katerih je na tisoče po

na, na čelu katere so do- bankirji in advo- ne briga toliko za bedo vojakov — kolikor se na burbonsko politiko, ki je označena za ameri- patriotizem. Ako bi bila to, kar je — oro- izkoriščevalcev v državah — bi lahko da so največji izkorišče- Amerike že davno — že v takoj po vojni — ves bonus, ki so si ga

bojni material, ki ga je vlada naročila, je bil plačan in ne samo enkrat; municijski kralji, la- baroni, aeroplan- niso izgubili niti centa svojega bonusa. Naložila se je za vojni material, ki je bil plačan s premirjem; to- obratovale še mesece in kopičile material, če- bil več potreben in več- el ki nič, toda vlada se "svetosti kontraktu" morala biti izvr- bila so mastno plačana.

Veliki gospodje so dobili bonus in profit od vojne. to ga municijski kralji so bratje Du Pont so iz- vojn 57 milijonov do- distega profita — vsi tovarnarji, ki so produci- material za vojno, bankirji, municijski oderuhi, ki so delavce in farmerje v patriotizma, vsi so dobili Dobile so ga tudi za- in prijateljske vlade v katerim je Amerika z lopato deset milijard

— samo revna vojaška mora se danes čakati na Zakaj? Zato, ker se vo- Ameriške legije, organi- revne vojaške pare, niso ali za bonus za vojaške v času in na pravičen na- dvajsetih letih po- to je bila "prosperiteta" toški gospodje grabili — takrat je bil čas. to bila legija lahko za- ti oni, ki so se napla- tokrat preplačali za svoj bonus, naj plačajo še naš dokladami na milijon-

ne bi lahko plačali, to- talno ko podgane, ko- zadnji kot — in- karati pa grmi nad "radi- krivi krize in

zakleniti hlev, ko- ukrajen, prekasno je- zartetati bonus, ko- lačnosti za kredit. vlada danes izplačati milijardi dolarjev bonusa, to- davke — in- to- bodo plačali- to- Bogatini pro- manj dav-

OMREŽENI DELA- VEC IZPUŠČEN IZ NORIŠNICE

Država mogoče nastopi proti omreževalcem. Preiskava o drugem podobnem slučaju.— Preiskava jeklarskega delav- skega odbora v Aliquippi

Pittsburgh. — Na prizadeva- nje preiskovalcev državnega delavskega departamenta je bil te dni izpuščen iz norišnice v Tor- rancu jeklarski delavec George Issoski iz West Aliquippe, Pa., katerega je omrežila okrajna komisija radi njegovih unijskih aktivnosti. V norišnici je bil šest tednov.

Preiskovalci državnega del- larskega departamenta so prišli na sled drugemu podobnemu slu- čaju. Gre za nekega delavca tu- di iz Aliquippe, ki je bil poslan v norišnico okraja Westmore- land po oblasteh okraja Beaver, ki očitno delajo roka v roki z Jones Laughlin Steel kompanijo, ki dominira Aliquippu in Am- bridge. Imena tega delavca pre- iskovalci še niso izdali.

Zarotniki in Issoskijevem slu- čaju, proti katerim namerava država nastopiti s prosekucijo, so: zdravnik Margaret I. Cor- nellus in M. M. Mackall ter odvetnik Joseph K. Stone, člani šerifove "lunacy" komisije, ki je Issoskija proglasila za slabou- mnelga. Nadalje je jetničar Hamilton Brown, katerega je komisija določila za Issoskijeve- ga zastopnika pri omreževalni proceduri, šerif okraja Beaver Charles O'Laughlin ter policijski komisar Aliquippe W. L. Ambrose.

Issoskija je šerifova komisija proglasila za slaboumne brez posebnih ceremonij. Moža je po aretaciji po Jones Laughlin poli- ciji v ječi zasljal le odvetnik Stone, nedvomno orodje jeklar- ske družbe kakor tudi vsi ostali člani komisije z drugimi nave- denimi osebami vred.

Po Stonovi izpovedi, ki je re- kel, da bi moral biti tudi gover- ner Pinchot poslan v norišnico radi "persekucijskega komple- ksa", je Issoski govoril o nekem znamenju, ki ga je videl na ne- bu v podobi "J & L" (Jones Laughlin). Stone ga je po po- vrhu hotel še prepričati, da je letal okrog svojega stanovanja nag.

Dve drugi mentalni preiska- vi, ki sta se vršili na odredbo državnih preiskovalcev, sta Is- soskija proglasili za popolnoma normalnega. Eno preiskavo so izvršili zdravniki v norišnici Torrence, drugo pa psihater dr. Earl D. Bond s pittsburghske univerze.

O kakem nagem letanju okrog hiše ne vedo Issoskijevi niti njih sosedje ničesar. Tudi nebesno znamenje "J & L" je videl, ozi- roma iznašel le odvetnik Stone, ker ni bila pri izpraševanju Iss- oskija navzoča nobena priča — niti ostala dva člana komisije, ki sta istočasno menda preiska- vala neko drugo žrtev.

Issoski je bil aretiran 11. septembra in obtožen "pijan- čevanja in nespodobnega obna- šanja na glavni ulici." Obsojen je bil na \$10 globe, ker je pa ni mogel ali hotel plačati, je dobil 30 dni zapora. Ker je bil Issos- ski aretiran pred tovarno Jones Laughlin, kjer je delil unijske letake (bil je organizator jek- larske unije), je šerif bodisi na mig jeklarske družbe ali pa na svojo pest odredil "mentalno preiskavo" jetnika, nakar je bil poslan v norišnico.

Njegovo ženo so pod neko pretvezo izabili od doma in jo skušali prisiliti na podpis ne- kega dokumenta, kar pa ni ho- tela. Sigurno so ga mislili v njenim podpisom napraviti za "slaboumne" in ga bolj trdno zašiti. Ker niso uspeli s to skemo, so ga sami omrežili in

Spopad med polici- jo in religijnimi de- lavci v Coloradu

Policija streljala na delavce in eden je bil težko ranjen

Denver, Colo., 31. okt.—Vče- raj so izbruhnili krvavi izgredi na ulicah Denverja in pred državno palačo. Nemiri so prišli, ko so religijni delavci demonstri- rali proti državnemu-federalne- mu religijnemu direktorju C. D. Shaverju, ki je omejil religijna dela in s tem znižal delavcem za- služek.

Večje število rebelnih religij- nih delavcev je včeraj jutraj obis- kalo religijni projekt in pozivalo delavce, ki tamkaj delajo, naj se jim pridružijo pri demonstraci- jah. Tedaj jih je napadla polici- ja, ki je začela streljati. Demon- strantje so se postavili v bran in vnela se je bitka, v kateri so bili štirje policaji ranjeni in neki delavec je dobil kroglo v trebuh. Odvedli so ga nezvestnega v bolnišnico in zdravniki pravijo, da najbrž umre.

Kasneje se je zbralo okrog 400 religijnih delavcev pred držav- no palačo, da protestirajo proti brutalnemu napadu, a policija jih je spet napadla in razpršila.

Človek, ki je bil mrtev tri ure, oživiljen v Moskvi

Ruski zdravnik triumfiral z apa- ratom umetnega srca

Moskva, 31. okt. — Iznajdba umetnega srca, s katero sta dva sovjetska zdravnika eksperimen- tirala na živalih zadnjih devet let, se je končno obnesla na člo- veku. Zdravnika, dr. Sergij Bru- hanenko in dr. C. I. Spasokukot- ski, sta pred kratkim izvršila prvo uspešno poskušnjo na mr- tvem človeku, ki se je obesil in bil je mrtev tri ure. Eksperi- ment je bil izvršen v zavodu krvne transfuzije v Moskvi.

"Umetno srce" je električen aparat, ki nadomesti naravno srce. Enostavna sesalka, ki deluje ritmično kakor utripanje srca in razpošilja kri po žilah; ima tudi napravo za zalaganje telesa s kis- sikom in na ta način lahko nadomesti tudi pljuča. Pri poskuš- njah na psih sta iznajditelja do- segla več uspehov. V enem pri- meru sta odstranila kri iz pasje- ga trupla do zadnje kaplje, na- kar sta s transfuzijo napeljala kri v truplo iz drugega psa ter spojila žile z umetnim srcem. Pes je oživel in živel nekaj mi- nut.

Na ljudeh je bilo več poskuš- enj, ki se niso obnesle. Pred nekaj tedni sta pa poskušala na obešču, ki so ga prinesli v za- vod. Mož je bil mrtev tri ure. Zdravnika sta mu odprla prsi, spojila aparat z žilami in po ne- kaj minutah je mož odprl oči, pogledal zdravnike okoli sebe in po dveh minutah življenja je spet umrl.

Iznajdba "umetnega srca" je v glavnem namenjena za težke operacije na srcu in pljučih. Čim bolj tehnika tega aparata izpopol- njena in čim dobi medicinska ve- da več znanja o spremembah, ki jih izvrši smrt v prvem stadiju na organizmu, se bodo sovjetski zdravniki redno posluževali u- metnega srca, medtem ko bosta srce in pljuča mirovala za časa operacije.

Fašistična propaganda v Braziliji

Rio de Janeiro. — Pred krat- kim je bila v Braziliji ustanov- ljena organizacija "Integrali- sta", organizacija brazilskih fa- šistov. Vodja te organizacije je L. Borborena, velik prijatelj ita- lijanskega diktatorja Musolinija. Organizacija je pričela iz- dajati svoje glasilo, v katerem poudarja, da ima fašizem veli- ko prijateljev tudi v armadi in mornarici in da se bo s pomoč- jo vojaštva kmalu povzpela na vladno krmilo.

UNIONISTI VZELI GOV. PINCHOTA NA PIKO

Berejo mu levite, ker zagovarja državno policijo, ki je v zad- nji tekstilni stavki brutalno pretepala stavkarje

Lancaster, Pa. — Tukajšnja centralna unija je "liberalnega" governorja Pinchota resno pri- jela radi njegovega zagovarja- nja državne policije, ki je v zad- nji tekstilni stavki pretepala stavkarje na levo in desno in postala orodje velike Stehli Silk kompanije.

Proti divjanju državne polici- je je centralna unija pri Pin- chotu formalno protestirala. Ob- iskal ga je osebo tudi Patrick Quinlan, organizator tekstilne unije, katerega so kozaki odgna- li na kompanijsko dvorišče, ga pretepli in nato ga pomagali omrežiti. Kozak Edwards, ki ga je najbolj suval in je Quinlan od Pinchota zahteval, da ga odsvol- i od službe, je na sodišču nastopil proti njemu kot državna priča. Quinlan je obtožen raznih pre- stopkov in je pod visoko var- čino.

Zdaj je centralna unija odgo- vorila Pinchotu z odprtim pi- smom, v katerem izraža začuden- je nad njegovim "sviranjem "Mellonovih melodij". Na Pin- chotov argument, da je držav- na policija pripravljena nastopi- ti proti kompanijskim razgraja- čem in pretepačem, centralna u- nija pravi, da še ni slišala, da bi bil kdo aretiran radi ilegalnih akcij v Williamsportu, Lancas- terju, Christiani in drugod, če- prav so takozvani deputiji v službi raznih kompanij pretepa- li stavkarje in jih zdravili s pli- nom. Tem je opmagala tudi državna policija.

Governorja, ki pravi, da je bil v tej stavki "ranjen le en dela- vec" (državna policija je neke- mu fantu zvinila roko in ga pre- tepla), opozarja na njegovo po- tvarjanje dejstev, ker je bilo poleg Quinlana in mladega fan- ta ranjenih še več drugih, vseh skupaj šest samo v enem na- padu.

"Lahko ostanete zvesti prin- cipom stranke Mellona, Vareja, Pennsylvanske železnice, jeklar- skega trusta, premogovnih ba- ronov—sploh stranke, ki je vam dala nominacijo za governorja, odrekla jo je pa za senatorja. Namesto da zagovarjate držav- no policijo, bi morali kričati s strehe: "Proč, proč, grdobah!"

"Vaše prizadevanje, gover- ner, da umijete barabsko, bru- talno in neustavno obnašanje državne policije, bo ostalo le bu- merang in najgrše delo." Unija pravi, da ne ve, če se je Pinchot "prodal za pest srebrnikov ali pa so za vašim blagoslovom tri- nogov in križarjev delavstva perversne politične ambicije. Sigurni pa smo, da vam ta pre- okrenitev ne bo prinesla nič do- brega. Nasprotno: to bo vas sto- lo tisoče prijateljev in kandida- tov vaše stranke tisoče glasov. Medtem ko je stotokotke priprav- ljenih korakati za belim vitežem v boju za ideje in socialni napre- dek, ni nikdo razen nepridani- čev, požeruhov, oderuhov, bojaz- livcev in zaostaležev priprav- ljen poslušati Mellonove melodi- je in Schnaderjeve simfonije, katero ste začeli brenkati zad- nje čase. Organizirano delav- stvo bo znalo, kaj napraviti z vami in z vašimi!"

Pinchot je zadnje čase zopet napravil politični kozolec ter se znašel v družbi reakcionarnega senatorja Reeda, Mellona in drugih republikanskih torijev, ki kontrolirajo republikansko stranko — in tudi demokratsko. Do nedavna je Mellona, Reeda in druge plutokrate pri vsaki priliki silovito napadal, v tej kompaniji se je pa zopet pobotal z njimi.

Načrt premirja med A. & P. in izprtimi delavci

Poročila o grozolah v Španiji se nadaljujejo

Klerikalna reakcija se ni zane- sla na domače vojaške, zato je najela afriške Mure in ruske belogardiste za masakre revo- lucionarjev

Madrid, 31. okt.—Revolucija levičarskih delavcev, ki je iz- bruhnila v Španiji z generalno stavko vred 4. oktobra, bi bila zmagovita, če ne bi bila reak- cija na čelu republike brž naje- la afriških divjakov in tujske legije za boj s španskimi delav- ci. To je jasno danes, ko je de- loma dovoljen vatop v razdejana mesta in vasi v provinci Asturi- ji, daši španski cenzor še vedno svari inozemske poročevalce, naj bodo previdni, kaj poročajo...

Jasno je, da španski vojski niso bili zanesljivi—in to je vla- da tudi vedela takoj prvi dan generalne stavke. Vlada je pre- jela vest, da civilna garda v As- turiji ne bo streljala na stav- karje. Takoj nato so bili pozva- ni mohamedanski Muri iz špan- ske kolonije v severni Afriki in vojaško službo proti revolucio- narjem; obenem so španski ge- nerali dobili tujsko legijo na po- moč. Tujska legija je zmes vseh mogočih pustolovcev iz vsega sveta, ima pa mnogo ruskih e- migrejev, bivših carističnih ofi- cerjev, ki si nočejo služiti poš- te- nega kruha. Ti ruski emigrirji so se poleg divjih Maročanov obnašali kakor prave žveri v mučenju in pobijanju rebelnih rudarjev v Asturiji.

Kolikor je "doslej znano, so Maročani in legionarji napadli cele vasi rudarjev in pobili že- ne, otroke in stare očete rudar- jev, ki so bili na bojni fronti v utrjenih hribih. Nečloveški Mu- ri so izropali rudarske vasi do zadnjega predmeta kakšne vred- nosti, posekali s sabljami, pre- bodli z bajonetami ali postrelili že- ne, otroke in starce ter večino bivaličev uničili z ognjem.

Se danes je v hribih nad me- sti Oviedo in Miers na stotine trupel mrtvih mož, žena in o- trok, ki niso pokopani.

Važna razsodba v Mehiki

Vsaka privatna hiša je cerkev, če služi verskim obredom

Mexico City, 31. okt.—Vrhov- no federalno sodišče v Mehiki je včeraj razsodilo, da vsako pri- vatno poslopje, v katerem se ka- tolički verniki zbirajo k verskim pridigam in obredom, je cerkev, ki lahko zapade državni posesti. Razsodba se opira na člen zve- zne ustave, ki določa, da so cer- kve javna last republike.

Ta razsodba bo pomogla me- hiški vladi, da lahko zaseže vsa- ke privatne hiše, ki služi za ver- ske sestanke.

Gladovna stavka pod zemljo na Poljskem

Katovice, Poljska, 31. okt. — Šestdeset rudarjev v tukaj- šnjem premogovniku je uprizo- rilo gladovno stavko pod zemljo. Rudarji so sporočili, da ne pri- dejo na površje toliko časa, do- kler uprava premogovnika ne u- makne svojega sklepa za odslo- vitev 300 rudarjev.

Militaristična vzgoja na Polj- skem

Varšava, 31. okt. — Poljska vlada je odredila vojaško vež- banje državljanov obojega spo- la (1) od 17. do 60. leta. Vlada lahko vsak čas pokliče fante in dekleta, može in žene k voja- škim vajam. V slučaju vojne sme vlada zapleniti vsako blago, ki ga potrebuje in prevzeti pod svojo kontrolo vso trgovino, industrijo, kmetije, transportna in občevalna sredstva.

Delavski odbor je predložil spor- nima strankama sedem točk za poravnavo spora

Washington, D. C., 31. okt.— Glavni delavski odbor, ki je imel včeraj prvi sestanek z zastopni- ki verižne družbe Atlantic & Pa- cific Tea Co. in njenimi izprti- mi delavci v Clevelandu, je pre- dložil obema strankama točke premirja. Načrt premirja ima v glavnem sedem točk.

Na podlagi tega načrta se pri- zadete unije zavežejo, da konča- jo stavko, družba se pa zaveže, da takoj odpre svoje prodajal- nice v Clevelandu in vzame nazaj v službo vse delavce brez diskri- minacij; družba se dalje zaveže, da ne bo odklanjala sestankov z odbori organiziranih delavcev v svrhu kolektivnega pogajanja, unije morajo pa obljubiti, da ne bodo silile v svoje vrste onih de- lavcev, ki ne marajo stopiti v u- nijo; A. & P. mora pismeno po- vabiti vse svoje delavce nazaj na delo in jih istočasno zagoto- viti, da ne bo proti njim nobe- nih diskriminacij; vsi eventual- ni spori, ki nastanejo iz katere- koli gornjih točk, naj se rešijo pred razsodiščem, katerega si lahko postavijo delodajalci in de- lavci sami ali pa ga imenuje de- lavski odbor.

Zastopniki obeh strank so dan- es zjutraj obvestili vladni de- lavski odbor, da bo načrt pred- ložen "strankam doma" v raz- motrivanje.

Stavka barvilcev svile je popolna v Patersonu

Barvilcem se mogoče pridružijo tudi drugi delavci. Vohun od- krit v stavkovnem odboru

Paterson, N. J.—(FP)—Od zadnjega petka počivajo vse barvilnice za svilo v tukajšnji dolini, kjer je na stavki okrog 30,000 barvilcev — vsi. Z na- daljevanjem obrata je poskušal- le par tovarn, ampak so jih "leteči" in prepevajoči piketi zaprli.

Ce stavka ne bo kmalu zaklju- čena, se bo štrajkarjem pridru- žilo tudi 15,000 ostalih svilnih delavcev. Zastopniki unije in podjetnikov so bili takoj pozva- ni v Washington v svrhu, da pri- de do poravnave spora. Podjet- niki se upirajo priznati zaprto delavnico, 30-urni tednik s \$30 tedenske plače.

V stavkovnem odboru je bil odkrit tudi izdajalec v osebni or- ganizatorja Petra Tieckstra, ki so ga podjetniki najeli za svoje- ga vohuna. Na sled mu je prišel Herman Wolf, urednik unijske- ga glasila. Bil je takoj izkluju- čen in stavkarji so mu dali le deset minut časa, da izgine iz mesta.

Pilotje zahtevajo preklic poš- nega kontrakta

Washington. — Unija letalcev zahteva od poštnege depart- menta, da razveljavi kontrakt za prevoz značne pošte, katere- ga ima Long & Harmon-Hinja. Unija to zahteva, ker družba krši mezdno lestvico, katero je za letalce določil narodni delav- ski odbor, in se ne mara poga- jati z letalsko unijo. Pilotje sili- tudi k daljšemu delovniku ka- kor ga dovoljuje trgovinski de- partment.

Francija pripravljena na puč v Ponaarju

Pariz, 31. okt. — Francoska vlada je prejela informacije, da nemški naciji pripravljajo oboro- žen puč v Ponaarju v noči od 12. na 13. januarja 1935 ne glede na izid plebiscita v tej dolini. Da prepreči vsako nasilje, bo Francija imela pripravljene vo- jaške čete na meji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNaročnina: za Zdržbene države (sven Chi-
cago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincin-
ti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za ino-
zemstvo \$9.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cena oglasov po dogovoru.—Rekopisni se ne
vrstijo.Advertising rates on agreement.—Manu-
scripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2627-29 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

138

Datum v oklepaju, na primer (Sept. 30,
1934), poleg vatega imena na naslovu po-
meni, da vam je s tem datumom potekla
naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se
vam list ne ustavi.

Domač drobiž

Shod v dvorani SNPJ

Chicago.—Jutri (petek) zve-
čer je v dvorani SNPJ sociali-
stični shod, na katerem bo go-
voril glasoviti pisatelj in pred-
vatej Fred Henderson iz Ang-
lije.

Obiski

Chicago.—Svetovno razsta-
vo in urad SNPJ je obiskala
mrs. Franković iz La Salla, Ill.

Smrtna nesreča v gozdu

Cooperstown, N. Y.—John Vi-
čić, slovenski farmar, se je 14.
oktobra smrtno ponesrečil v go-
zdu v bližini Cherry Valley,
kjer se je zrušilo nanj več tež-
kih hlodov (logs). Nezvestnega
so odpeljali v bolnišnico, v kate-
ri je živel do 21. oktobra. Po-
kojnik je bil doma iz Celje pri
Ilirski Bistrici na Notranjskem,
kjer zapušača žena in hčerko, v
Ameriki pa zapušača brata To-
neta. Če kdo ve za tega brata,
Toneta Vičića, naj ga opozori, da
sporoči svoj naslov Petru Fran-
ku, R. D. 4, c-o J. Skoda, Co-
operstown, N. Y. Treba je uredi-
ti pokojnikovo zapuščino, kajti
zapustil je precej drv, avtotruk
in nekaj denarja.

Nov grob

Canon City, Colo.—Tu je u-
mril John Arko, star 51 let in
doma iz Otavee pri Ribnici. V
Ameriki je bil 30 let in zapušača
devet otrok. Podlegel je pljuč-
nici in bolan je bil le pet dni.
Bil je član SNPJ.OMREŽENI DELAVEC IZPU-
ŠČEN IZ NORIŠNICE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

proglasili za norca. Nekaj po-
dobnega so storili tudi v sluča-
ju nekega drugega delavca.Jones & Laughlin družba ta-
ji, da bi imela kaj zraven v tem
slučaju — drugega pač ne more
kakor tajiti. Dejstvo vsekakor
je, da so šerif in vse druge o-
krajne in mestne avtoritete le
orodje jeklarske družbe. Od-
vetnik Stone je bil lansko leto,
ko je bil v stavki ubit eden de-
lavce, šerifov pomočnik.Okrajne oblasti so lani polo-
vile tudi 50 zamorskih delavcev
ter jih nepostavno deportirale v
West Virginijo. Pinchot je od
okrajnega prosekutorja zahte-
val veleporotno preiskavo in
strog nastop proti komplotar-
jem, zgodilo se pa ni ničesar.Kot rezultat te akcije s strani
državnega delavskega depart-
menta se je med jeklarskimi de-
lavci v Aliquippi in Ambridgu
spet pričelo unijsko gibanje. V
zadnjem času se je jeklarski u-
niji pridružilo od tri do štiri ti-
soč delavcev. Tudi shodi in se-
je so dobro obiskane, ker je iz-
ginil strah pred močeno jeklar-
sko družbo in njenimi postav-
nimi oprodami.Jeclarski delavski odbor je
tudi naznanil, da bo imel 8., 9.
in 10. novembra preiskavo o
diskriminacijah, katere izvaja
Jones & Laughlin proti delav-
cem. Unijski odvetnik Charles
Ogburn pravi, da je bilo v Ali-
quippi in Ambridgu odslovljenih
najmanj 50 delavcev radi unijs-
skih aktivnosti.Znameniti filmski igralec se je
usmrtilHollywood, Cal.—Lou Telle-
gen, ki je bil pred desetimi leti
velika zvezda v takratnih tihih
filmih, obenem je bil tudi slovit
dramski igralec, se je 29. okto-
bra usmrtil z nožem. Vzrok: eko-
nomska kriza ga je uničila. Tel-
legen je bil bivši soprog Geral-
dine Farrarjeve.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Volilna kampanja F. L.

Duluth, Minn.—Zadnjič sem
opisal program F. L. (farmer-
labor) stranke, danes pa želim
opisati njeno kampanjo. Repu-
blikanci in demokrati se trudijo
z vsemi silami, da porazijo F. L.
stranko, in posebno še govern-
erja Olsona; on jim je glavni cilj,
kajti on je tudi najbolj pogu-
men in pošten in se ne boji na
glas povedati, da se mora ta si-
stem umakniti kooperativni
družbi, in privatni dobiček pra-
vični distribuciji bogastva, ta-
ko da ne bo pomanjkanja med
ljudstvom. Reakcionarji vedo,
da bi governor Olson izvajal
program F. L. stranke, če mu
volilci dajo dosti zaslombe v dr-
žavne urade in v zakonodajno
zbornico, tako da bi imel veči-
no na celi črti.Slovanski volilci naj pogledajo
nazaj, kaj so nam dali republi-
kanci in demokrati, potem pa
napravite na volilni dan tako
da bo za delavsko maso pravil-
no. Republikanci in demokrati
nam sami povedo, da hočejo na-
zaj, F. L. stranka pa pravi: Na-
prej v boljšo bodočnost! Na vo-
lilni listi bodo kandidatje v dr-
žavne urade zaznamovani kot
Farmer-Labor. Priporočam, da
volite za vse te državne urade.
Kar se pa tiče legislature, so
vsi označeni kot "without party
designation", zato se morate se-
znaniti vsak v svojem distriktu
kateri so indorsirani od F. L.
stranke in volite za laže.Socialisti so imenovali tri
kandidate, in sicer Morris Ka-
plana, ki kandidira proti sena-
torju Shipsteadu, to pa zato,
ker zadnji ne mara razmotriva-
ti programa F. L. stranke in
kandidira na svojih zaslugah,
katere pa po mnenju naprednih
delavcev niso nam v korist. Morris
Kaplan je star bojevnik, pošten
in zmožen zastopati de-
lavske interese vselej in povsod,
kar je dokazal v preteklosti. V
petem kongresnem distriktu
kandidira George Riedel, ker
F. L. kandidat tudi ne pripozna
programa F. L. stranke javno.
Za klerka vrhovnega sodišča pa
kandidira Oscar F. Hawkins tu-
di zato, ker F. L. kandidat R.
O. Gunderson zakriva svoje
mnenje o programu stranke.Torej slovanski delavci, na-
stopimo složno in volimo sebi v
korist! Ne mislim, da je pro-
gram F. L. stranke popoln, am-
pak je korak naprej v boljšo
bodočnost. Če bi imela sociali-
stična stranka čelo lista, bi go-
tovo ne priporočal F. L. stran-
ke, tako pa, ker socialistična
stranka še ni dosti močna v
Minnesota in ker še večina so-
cialistov misli, da se bo dalo
preurediti človeško družbo tako,
da ne bo pomanjkanja in bede
s programom F. L. stranke, pa
ni drugega izhoda, kot da izvo-
limo vse F. L. kandidate, razen
onih, katere omenjam zgoraj,
potem bomo videli, če so farmar-
laboriti iskreni in če bodo v res-
nici poskusili program, katerega
imajo.V osmem kongresnem dis-
triktu priporočam F. H. Shoe-
makerja, čeprav ga malo bije
sem pa tam, ampak v kongresu
je pokazal, da je zmožen zastopati
nas trpine, včasih tudi s svo-
jo komično akcijo.Rečem naj še to, da kadar bo
delavstvo v resnici zahtevalo
preobrat v boljšo človeško druž-
bo, kjer bo v resnici družba člo-
veštva, bo moralo nastopiti kot
skupna masa in preobrat izvr-
šiti kolektivno. To se bo zgodilo
kadar ne bo predsodkov in za-
visti, kadar bomo poštini sami
s seboj in eden z drugim. Ta-
krat bomo postali vsi socialisti
in ne bomo gledali na nobenega
Mojsesa, da bi nas vodil v kako
obljubljeno deželo.

John Kobi.

Zakoni in mi

Gilbert, Minn.—Zelo važno
vprašanje za vsakega državljana
je državna postavodaja (le-
gislatre), kjer se delajo zakoni,
po katerih se vlada in ka-
terim moramo biti pokorni.Državni zakoni imajo veliko
opraviti z obstojem našega dru-
žabnega življenja. Dobri držav-
ni zakoni varujejo vsakega po-
sameznega državljana, da ni iz-
koriščen, bodisi pri delu ali po-
jetju, so garancija za svobodotiska in govora, so garancija za
svobodno in kolikor mogoče tu-
di udobno življenje posameznega
državljana.Zato je zelo važno in potreb-
no, da dobro premislimo za ko-
ga volimo. Ako izvolimo v dr-
žavno postavodajo može, kate-
ri so ali bodo zastopali interese
in pravice prirostopnega delavske-
ga ljudstva, to je naše interese,
bodo zakoni, katere bodo spre-
jeli, nam v korist, ako pa izvo-
limo može, kateri zastopajo de-
narne močotece, ne moremo niti
pričakovati, da bodo ti može na-
redili kaj koristnega za nas,
ampak ravno nasprotno.Torej bodimo previdni na vo-
lilni dan, volimo za kandidate,
ki bodo zastopali naše pravice
in naše težnje—volimo v svojo
korist.—X—?

Pred volitvami

Milwaukee, Wis.—Naš namen
je bil, da priobčimo vsak dan po
enega izmed petih dopisov, ka-
teri so bili poslani uredništvu
po vrsti. Toda iz teh sta v ured-
ništvu nastala le dva, ki sta bila
predolga.Pretekli teden smo imeli pri-
nas priliko slišati newyorškega
župana LaGuardijo, ko je lomil
kopje za progresivno stranko.
Mož je res dosti govoril, pa ze-
lo malo povedal. Rohnil je: "Kje
bomo vzeli denar? Tam kjer
je". Drugače pa je s kapitali-
stičnim sistemom zadovoljen in
mu noče skriviti lasu. La Fol-
lette nam je povedal marsikaj
lepega — za lahkoverne, samo
tega ni povedal, kako je njegova
stranka, na krmlju v Madisonu,
ščitila interese Utility trusta
ter mu imenovala neke vrste
komisijo, "da ta trust kontrolira".
Seveda, da ta kontrola je bila
učinkujoča, toda samo v tem
smislu, da se niso kršili interesi
milijonarskih delničarjev na
Wall streetu.Republikanci in demokrati
hočejo rešiti gospodarstvo dr-
žave Wisconsin na ta način, da
uvedejo takozvani sales tax.
Seveda, za lahkoverne izgleda
stvar jako prijetna, toda res-
nica je, da s tem se hoče vsa
bremena naložiti na rame de-
lavcev, malih trgovcev in far-
marjev, pri tem pa ščititi inte-
rese velikih korporacij. Ta go-
spoda namreč ne more eksisti-
rati brez "poštenega" dobička.Pri nas smo imeli priliko čit-
tati ganljiv dopis, kako je seda-
nji governor, demokrat Schme-
deman, pripravljen znižati sta-
rostno mejo za pokojnino sta-
rim delavcem od 65 na 60 let.
Vidite, to je jako lepo od gos-
poda, samo pozabili so, da go-
spoda povedati, da je baš on s svojo
stranko preprečil sprejetje so-
cialističnega predloga za sta-
rostno mejo 60 let. Predlog, ka-
kor so ga stavili socialistični
poslanci, je vseboval mnogo dru-gih točk, katere bi to postav-
tako udeležile, da bi bila res-
neka vredna; namesto tega pa
so kapitalistični zastopniki
sprejeli nekaj, kar je samo sen-
ca socialističnega načrta za sta-
rostno zavarovanje. Toliko, da
bodo tisti, ki so dopis čitali, po-
znali resnico.Shod, ki se je vršil v petek
zvečer, je pomenil velik uspeh
za stranko. Sodrugi Baxter, žu-
pan mesta West Allis, je v po-
ljudnem tonu razpravljal o na-
logah in pomenu socializma, pa
tudi sodrugi Sostarich je imel
zelo pomenljiv govor, kar priča,
da ima sodrugi dobre govorni-
ške sposobnosti, samo da mu
manjka še vezbanja.Sodrugi Puncer deluje na West
Allisu in z drugimi sodrugi raz-
vija nadvse živahno agitacijsko
delo. Tudi Puncer si bo pridobil
mnogo več izvežbanosti v go-
vorništvu, da bo lahko kot po-
slanec še odločneje deloval za
našo delavsko stvar.Federacija SNPJ je dovolila
na svoji zadnji seji \$10 v agi-
tacijski sklad. Jakob Rožič pa
je poročal, da je sprejel tisti
dan skoro 40 dol. od raznih dru-
štev v ta namen. Tudi novo
društvo jugoslovanske katoliške
jednote je darovalo 5 dolarjev.
Težko žrtvujejo društva, toda
baš s tem jasno kažejo, kak-
duh vlada med nami v tem po-
gledu.Končno pa priporočamo vsem
naročnikom Prosvete, da odda-
jo list s temi dopisi in tudi v
vseh drugih slučajih svojim pri-
jateljem. Na ta način se širi raz-
redna izobrazba, obenem pa se
deluje tudi za naš dnevnik Pro-
sveto, ki stopa baš sedaj v kam-
panjo za tisoč novih naročni-
kov. Kar se tiče tega delovanja
je gotovo, da naša naseblina ne
bo med zadnjimi. Posebno naše
sestre in sodruginje so vnete za
to delovanje, in kadar začnejo
one, je uspeh neizogiben.

Kampanjski odbor kluba 37 JSZ.

Leto obletnic

Waukegan, Ill.—Delavske raz-
mere pri nas sicer niso najbolj-
še in kriza nas še vedno tare.
To pa ne ovira waukeganske
Slovence, da se ne bi spominjali
domačih dogodkov, ki so se do-
godili pred četrtletjem, ko se je
ta ali oni rojak vpregel v zakonski
jarem. Take obletnice so v
naši naseblini letos precej pogo-
ste, kar pač kaže, da smo bili
pred pet in dvajsetimi leti v naši
naseblini v tem oziru precej pod-
jetni.Tako so tudi podpisana na 20.
oktobra prijetno presenetili so-
sedje, prijatelji in znanci. Pri-
šli so naju iskat, da gremo z
avtom v Kenosho. Ker pa je pri
naših vozniških v navadi, da se
radi ustavijo in okrepčajo, je
tudi naš kočijaž ustavil pri roja-
ku Johnu Možini, ki nam je hi-
storo postregel, potem nas pa po-
vedel pokazat svoje nove prosto-
re. Čim pa so se odprla vratadvorane, je zadonelo iz nje ve-
selo vzklikanje, nakar se je dvo-
rana razsvetila, midva pa sva se
takoju uverila, da ne bo manj-
kalo ničesar, kajti mize so bile
obložene z raznimi dobrotami
domačega izdelka, katere so
pripravile sosedje in prijateljice
od tu in iz Chicaga ter Kenoshe.Seveda sva bila zelo presene-
čena; kaj takega gotovo nista
pričakovala. Dvorana je bila
nabito polna, John Grum je prid-
no igral na harmoniko do ranega
jutra, vesela družba pa se je za-
bavala. Najina iskrena zahvala
godeu, Mary Grum in Frances
Gregorin za njun trud, kuhari-
cam za požrtvovalnost, vsem za
krasen dar, lepo petje in prire-
ditev tako lepega večera.

Anton in Mary Oblak.

Volitve so tu!

Cleveland, Ohio.—Volilci v dr-
žavi Ohio in okraju Cuyahoga!
Cas je, da poskusite vzeti vajeti
državnega vodstva v svoje roke.
Na 6. novembra vam bo dana
prilika. Volitve so tukaj! Ali
boste dopustili, da se vam bo
slabo godilo po vaši lastni krivi-
di s tem, da boste volili one, ki
pomagajo denarnim močotcem,
da vaš izkoriščajo? Ali ste pri-
šli že toliko k zavesti, da boste
volili socialistično stranko in
njen program, ki je vaš program
s tem, da oddaste vaše glasove
kandidatom, ki jih je postavila
ta stranka?Opozorjeni ste na resnični
dokaz, da krivda trpljenja in po-
manjkanja, ki je pred nami da-
neš, izvira direktno iz nepravil-
nega socialnega in ekonomskega
sistema. Današnji kapitalistični
sistem sloni edino na profita-
rstvu in je odgovoren za se-
danji slab položaj, v kojem se
nahajamo. Ako tega ne spre-
menimo, potem ni nobenega
upanja na boljšo bodočnost člo-
veške družbe. Pač pa nas pove-
de zaupanost in brezbriznost v
fašizem. Si ga li želite? Ako
ne, borite se proti in volite—Johna Sommerlatta za gover-
nerja s tem, da prečrtate ime
enega kandidata za governorja
in vpišete njegovo ime. Vse
okrajne kandidate boste dobili
v "Cuyahoga County Socialist"
koloni. Ne pozabite sodrugov
in bratov SNPJ:—Louis Jartza,
Zorkota in Frank Barbiča za
"State Assembly." Anthony
Pirca za State senatorja. To-
rej celokupno socialistično listo.
Ti ne kandidirajo zato, da bi
dobili "job", ampak ker stranka
tako hoče, in ako bi bili izvoljeni
in ne bi izvrševali strankinega
programa, out they go! Naši
kandidatje ne rečejo "jaz bom
to in to za vas storil, če bom
izvoljen." Stranka bo storila,
da dobite ono, kar vam pripada.

Odbor soc. kluba 49.

Naše jesenske priredbe

Canonsburg, Pa.—Nastopila
je sezija jesenskih priredb. Raz-
na tukajšnja slovenska kulturna
društva so pridno na delu, da
pokažejo narodu kar največ
raznovrstnega razvedrila in du-
ševnega užitka. 13. oktobra je
tukajšnje pevsko društvo Ilirija
priredilo vinsko trgatve, ki je
izpadla prav povoljno. Dramski
klub Soča se pa pridno vadi za
uprizoritev igre "Glavni dobi-
tek," ki bo predvajana v dvorani
društva 138 SNPJ v soboto
večer 3. novembra točno ob 7.30
zvečer. Po igri bo ples in pro-
sta zabava.Igralci Soče se zavedajo, da
je treba mnogo prizadevanja in
učenja, da igra moralno uspe.
Prav tako se vsak ljubitelj dra-
matike lahko zaveda, da morajo
igralci žrtvovati marsikateri ve-
čer, da uprizorijo igro kolikor
najbolj naravno in da zadovoljijo
občinstvo. K temu seveda pri-
pomore dobra volja in aktivnost
igralcev. Na drugi strani pa bi
tudi občinstvo moralo ceniti po-
žrtvovalnost igralcev, ker s tem
lahko pospeši velik duševni už-
itek.Kakor vsako kulturno društvo
ima tudi Soča, katero tvorijo
sami delavci, poteškoče za ob-
stanek. Toda, ker ima dobre in
požrtvovalne igralske moči, ka-
terih edina naloga je, da s pred-
stavami širijo in izražajo delav-
stvu potrebno razvedrilo, je
uverjeno, da ga bo narod tudi v
bodoče podpiral ter se v velikem
številu udeležil prireditve na 3.
novembra. Pri tej velezanimi-
vi burki nas bo zapustila vsa
čmernost in se bomo prav odsrca nasmejali. Lepa
komedija je kakor ba-
človeške čute, da člove-
sti vsa nervoznost in
Kaj bi bilo življenje
ga razvedrila, kakor
glasba in druga moder-
nost. Umetnost igre
nam ustvarja vedno zn-
ne občutke.Igra "Glavni dobiček"
komična, prava družin-
starega profesorja v
Zadel je milijon in pr-
po milijonarsko živeti,
pa nekakšna tiskovna
Radi tega ga vse zasme-
Po programu bo po-
okusnim prigrizkom
pijačo. Nato pa se bo
ko naplesal, ker bo igr-
kester.Prijatelji znanci,
dramatike! Soča vas
vabi na to prireditev,
mudite prilike, da se
zabavamo in razvedri-
za par ur pozabimo na
bedo, ki je nismo zakr-
činstvo se opozarja, da
igre bo točno ob 7.30,
pozen, ne bo mogel vi-
prizorov.Na veselo svidenje d-
vempra!

Za dramski klub So

John M

Delavci lahko od

Pueblo, Colo.—Pred
kongresne in državne
Dne 6. novembra dela-
odločijo, kdo jih bo za-
administraciji v naših
Delavci Amerike lahko
vse svoje zakonodajce,
popolni večini. To se
dilo. Povprečni ameri-
vec misli, da denar vli-
vo, ne delo. Njemu je
vsak dan, za drugo se
Mentalnost povprečne-
škega delavca je na st-
setletnega otroka. Sil-
časen razvoj naobraz-
skih delavcev; tako po-
jih je lahko sram pri
drugimi narodi na sve-Pri primarnih volitv-
loradu za governorja je
ražena na demokratski
sephine Roach. Ona
napredna, da vsaj prizn-
pravico vsemu narodni-
nju. Ona bi vsaj sku-
niti "pozabljenega člo-
koliko naprej v zaves-
človek in mu gre člo-
ljenje ob toliki produ-
veških dobrin.Kako naj pričakujemo
delavstvo izvolilo svoje
socialistične kandidate?
moremo pričakovati,
bodo delavci v večini
rani in podučeni o svo-
stični stranki—delavski
stranki ameriških de-
farmarjev. Nikar mis-
moj, da sta v Ameriki
dva socializma. Ne, le
lahko. Ameriški de-
bo oprijelo tistega, ki ga
bolj razumelo, najlože-
lo in mu bo najkrajši
socializacije produkcije
tributacije. Vsi tisti,
trdovratno dualnega st-
bodo ostali v ozadju
ljenju.Ena šestina zemeljsk-
ze socializirana; tam
in dela res za socialize-
je delavec brez skrbi-
negotovosti, da bo člo-
ga dne brez dela in kr-
mogoča sredstva se po-
brazbi in kulturnim s-
in to od celokupne dr-
ta država je sto šestde-
jonski slovanski narod.
pričakujemo, da z vse-
tem narodu nekega dne
in ljudstvo vrženo nazaj
zem? Kdor to misli ali
je, bo v taki "veri" tud-Člani socialistične s-
Ameriki naj malo pom-
je prava socialistična st-
spoznali bodo, da pravi-
zemp je že precej odras-
veštvu.—Konvencija J-
kor ni hotela imeti tel-
diku, in bila je kakor
rednica. Tovariš Čese-
troitu bo še dolgo pr-
zvezino glasilo piše več-
ji. Tudi to se ne bo
Kako naj tovariš Čese-
čakuje; saj se priznani-
je ruskim delavcem?Mogoče se čitatelji še
njava, ko sem več kot pr-
letom povedal, da z "n-
letom povedal, da z "n-
lom" se bo delalo kot
času prohibicije. Vsk-

(Dajle na 2. strani.)

Imperial Valley v Californiji, kjer vigilanti terorizirajo uporne
delavce. Nasadi dateljevih palm, katerih sadovi so pokriti s pa-
pirjem, da jih ne pokrije prah. Na tisoče dolarjev je potrošenih
letno za delovanje tega sodeža, toda delavci v sadovnjakih mo-
rajo stradati vsled beraške mezde.

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

Ampak ljudje se opijanjajo, pričakujejo ne vem kakih reči, ko pa se stvar zasukne na slabo, tedaj pozabljajo, da je bilo treba to pričakovati, ter tožijo in se jezijo, kakor bi padla nesreča kar z jasnega.

— Tak, če misliš, da si igro izgubil, je vprašal Rasseneur, čemu potem ne izpametuješ svojih tovarišev?

Mladenec je zapil vanj pogled.

— Cuj, nehajva... Ti misliš po svoje, jaz pa po svoje. Prišel sem k tebi zato, da ti pokažem, da te cenim kljub temu. Vendar pa menim, da bodo, četudi bomo poginili od hudega, naši sestranci okostnjaki več koristili ljudski stvari, kakor vsa ta tvoja trezna politika... Oh, če bi mi kdo izmed teh vojaških prascev pognal kroglo v sredino srca, kako bi bilo lepo takole poginiti!

Oči so se mu orosile, ko se mu je izvil ta vzklík skrivne želje premaganca; to mu je bilo pribežališče, kamor bi se za vselej skril s svojo bolečino.

— Tako je prav, je izjavila gospa Rasseneurjeva in ošinila moža s pogledom, ki je razodeval ves prezir njenega radikalnega mišljenja.

Suvarin, čigar oči so gledale topo predse, je nervozno pritrkaval z rokama in zdelo se je, da ničesar ne sliši. Njegov plavi deklinski obraz z drobnim noskom, z majhnimi špičastimi zobmi, je bil bolj in bolj divji v mističnih sanjarijah, ki so se prepletale s krvavimi prividi. Jel je sanjati na glas, odgovarjaje na Rasseneurjevo pripombo o Internacionali, ki jo je ujel med pogovorom.

— Vsi so strahopetci, samo nekdo bi znal iz njihove organizacije narediti strahotno razdiralno orodje. A treba bi bilo hoteti, tu pa noče nihče. Zato se bo revolucija tudi to pot izjalovila.

Z glasom, polnim gnusa, je neprestano tožil o strahopetnosti ljudi, onadva pa sta bila mrka spričo zaupljivosti tega mesečnika, ki se je razodeval v somraku. V Rusiji je vse običajno, bil je žalosten zaradi novic, ki jih je dobil. Njegovi bivši tovariši se vsi preobračajo v politiko, glasoviti nihilisti, ki je pred njimi drhtela vsa Evropa, popovski sinovi, malomeščanje, trgovci ne mislijo dalje, kakor do osvoboditve ljudstva, četudi verujejo, da bodo osvobodili svet, če ubijejo despotu; in ko jima je govoril, da je treba stari svet pokositi kakor zrelo žetev, čim je izrekel celo otroško besedo: republika, je čutil, da ga ne razumeta, da ju vznemirja, da je odsej propal, da ga prištevata med blodne voditelje revolucionarnega kozmopolitizma. A njegovo domoljubno srce se je še vedno upiralo, z bolestno zagrenjenostjo je ponavljal svojo priljubljeno besedo:

— Neumnosti... Nikdar se ne bodo otreli svojih neumnosti!

Potem je govoril tiše, z grenkimi besedami je razlagal svoje stare sanje o bratstvu. Odgovarjal se je svojemu položaju in svojemu imetju, se pridružil delavcem samo zato, ker je upal, da bo naposled le dočkal nastanek nove družbe vzajemnega dela. Ves denar je razdal iz žepov paglavcem iz kolonije, s premo-garji je bil dober kakor rodni brat in smehljaj se je njihovi nezaupljivosti, se jim prikupil s svojim mirnim vedenjem kot točen in molčeč delavec. Toda pravega stika kakopak ni bilo, zanje je ostal tujec, prezirajoč vse sponse, hoteč biti pošten, odgovorjujoč se vsej slavi in vsem užitkom. Zlasti ga je jezila vest, ki jo je bil zjutraj čital v listih.

Glas se mu je spremenil, oči so se mu zalesketale in se uprle v Stefana. Obrnil se je naravnost k njemu.

— Ali ti to razumeš? Dva klobučarska delavca iz Marseillesa sta zadelo glavni dobitnik v znesku sto tisoč frankov, pa sta takoj kupila državne papirje ter izjavila, da bosta živela odslej brez dela!... Da, to je vaša ideja, tako mislite vsi francoski delavci, da boste izkopali zaklad, da ga boste pojedli sami v kakem zakotju sebičnosti in brezdelnosti. Čemu vpijete proti bogatašem, če nimate poguma, da bi povrnili siromakom denar, ki vam ga naklanja sreča... Nikdar ne boste vredni sreče, dokler boste imeli kaj svojega in dokler bo jeza na meščane izvirala le iz vašega hrepenenja, da bi postali vi namestu njih meščanje.

Rasseneur je bušil v smeh, misel, da bi se morala marseilleska delavca odreči glavnemu dobitku, se mu je zdela neumna. A Suvarin je blede, njegov izpačeni obraz je bil od tiste fanatične jeze, ki iztreblja narode, kar strašno.

— Vas vse bo pokosilo, prekopicnilo in pometlo na gnojšče. Rodil se bo tisti, ki bo izkoreninil vaše plemo strahopetcev in uživačev. Lejte, te moje roke, če bi moge, bi tako zgrabile zemljo, stresle bi jo, da bi se združila na kosce in da bi vsi izginili pod ruševinami.

— Tako je prav, je ponovila gospa Rasseneurjeva vlnudno in prepričevalno.

Spet so umolknil. Nato je Stefan začel govoriti o delavcih iz Borinage-a. Izpraševal je Suvarina o tem, kaj so ukrenili v Voreuxju. Ali strojnik, ki se je spet potopil v svoje misli, je komaj odgovarjal, vedel je le, da so baje razdelili vojakom, ki stražijo rudnik, naboje; nervozno potrkanje s prsti po kolenih je bilo zmerom hujše, tako da se je naposled zavedel, česa mu manjka: mehke in pomirjujoče dlake domačega zajca.

— Kje pa je Polonija? je vprašal.

Gostilničar se je spet zasmeljal, ko je pogledal ženo.

Po kratkem obotavljanju je dejal.

— Polonija? Na gorkem je.

Po tisti zgodbi z Jeanlinom je breja zajka, ki je bila gotovo ranjena, skotila le mrtve mladiče; in da ne bi pitali želodca, ki ne donša nikakršnih koristi, so se prav ta dan odločili, da jo pripravijo s krompirjem.

— Da, nocoj si snedel njeno stegno... Hm, to si si obiloval prste!

Suvarin sprva ni razumel. Potem pa je močno prebledel in od stude se mu je zgubala brada, a kljub vsej ravnodušnosti sta mu dve debeli solzi privrli iz oči.

Toda nihče ni utegnil, da bi opazil to ganotje, ker so se vrata silovito odprla in se je pojavil Chaval, ki je pehal pred sabo Katarino. Ko se je bil prej po vseh montsoujskih pivnicah opajal s pivom in bahaštvom, mu je šinilo v glavo, da bi šel k "Dobri kaplji" pokazat nekdanjim prijateljem, da se jih ne boji. Vstopil je, rekoč svoji priležnici:

— Krščenduš! Pravim, da pojdi noter popit vrček piva; vsakomur, ki me bo postrani pogledal, bom stolkel gobec.

Ko je Katarina opazila Stefana, je od presečenja prebledela, ko pa ga je zagledal tudi Chaval, se je hudobno zarežal.

— Gospa, dva vrčka! Začetek dela zalivamo.

Natočila je brez besede kot ženska, ki ne odreka nikomur piva. Nastala je tišina, ganil se ni z mesta ne gostilničar ne onadva.

— Vem, da so govorili, da sem špijon, je zadirčno nadaljeval Chaval, in čakam, da mi bodo le-ti to povedali v obraz, da se bo reč že razčistila.

Nihče ni odgovoril, moške so okrenili glave proč in gledali nekam v zid.

(Dalje prihodnjik.)

Ako vas glava boli

Glavobol ni sam po sebi bolezen, temveč navadno le simptom drugih bolezni. — Kako se zdravi migrena. — Vse vročinske bolezni se začno z glavobolom

Migrena

Glavobol ni sam po sebi bolezen, temveč le znak bolezni, simptom, čigar vzroka je treba v vsakem posameznem primeru posebej poiskati. Pri tem moramo kot pripomniti, da utegnejo biti vzroki zelo različni.

Se največkrat je bolezen sama po sebi tako imenovana migrena, glavobol, ki prizadene samo eno polovico glave — a še migrena je pogosto samo simptom katere druge bolezni. Pri migreni dostikrat ne čutimo samo glavobola, temveč še druge nevspečnosti. Značilno zanjo je, da traja dalje časa, časih celo po več dni skupaj, a potem poneha tudi za več tednov. Najavljata jo navadno potrtost in zaspanost, dostikrat začne človeku tudi miglirati pred očmi, kakor bi mu kdo porinil s strani bleščečo, miglajočo steno. Pritisk v glavi jame čedalje bolj naraščati in se časih stopnjuje skoraj do neznanosti — toda bolečine čuti človek samo na eni polovici

glave. Bolnik začne bljuvati in hooč noč mora leči in počakati, da napad popusti.

Kogar migrena muči, navadno sam najbolje ve, kaj mu pomaga. Navadno si da okna zastreti, ker ga draži sleherni čuten dražljaj kakor prejaka luč in preglasno govorjenje; vzame si prašek in leži kar se da mirno. Navadno potem zaspi in se dostikrat zbudi čez nekaj ur popolnoma svež in okrepčan.

Migrena ima svoje vzroke najbrže v m o ž g a n i h samih. Ljudje, ki jih muči, so po navadi od nature nagnjeni k njej, pa tudi podedovanost igra svojo vlogo. Napad se pojavi brez vidnega vzroka ali pa po prevelikem razburjenju, bodisi telesnem ali duhovnem; nekateri prav dobro vedo, da bodo dobili migreno, če se vozijo po železnici, drugi, če popijejo kakšen vrč piva preveč, tretji (gospodinje), če predolgo stojijo za štedilnikom, da, nekaterim škodujejo že prevsiljivi duhovi. Tudi otroci dobe migreno, z leti pa bolezen navadno poneha.

Za migreno so priporočljivi razni praški, ki ne samo olajšajo bolečine, nego tudi zdravilno učinkujejo. Poznamo jih celo vrsto, kakor na primer piramidon, antipirin, fenacetin in slične. Toda po navadi je bolje, če vzamemo njih mešanice, ka-

kor kuralgon, neokratin in trigemin; tudi bromovi preparati se dobro obnašajo, časih tudi salicilovi in podobni. Priporočljivo je takisto vzeti danes to, pri drugi priliki drugo sredstvo, že zato ker nekaterih preparatov ta ali oni bolnik ne prenese; tako na primer se po antipirinu pokažejo pri zelo občutljivih ljudeh izpuščaji, ali pa bolečine še bolj pritisejo.

Migreno zdravijo tudi po drugih metodah. Časih pomaga že, če človek izpremeni hrano in se odpove mesu in slanini jedem. Drugim dobro delo, ako se zmerno zdravijo z mrzlo vodo, tretji se spet pohvalijo z vročimi kopelmi. Treba je pač vse preizkusiti, dokler se ne pokaže uspeh.

Migrena nastane zaradi krčev v krvnih cevah. Pomanjkanje krvi v možganih ima skoraj zmeraj za posledico glavobol, zato posebno hudo muči malokrvne ljudi. Takim bolnikom je treba zapisati železne in arzenove preparate in jetrne ekstrakte. Tudi sicer je posledica obolenja krvnih cev glavobol, kakor na primer pri arteriosklerozi (poapnenju žil). Arteriosklerotični glavobol zahteva seveda zdravljenje glavnega vzroka, to je poapnenja žil.

Vsaka izprememba na glavi ali v njej povzroči skoraj vselej

glavobol. Tako na primer: udarci po glavi, rane na njej, brazgotine, vnetje možganske opne (tudi nedolžni dražljaji utegnejo roditi hude bolečine), razni tvorci, ciste (mehurčki polni tekočine) in abscesi. Te oblike glavobola so posledica prevelikega možganskega pritiska; zdravijo se, kjer je le mogoče, z operacijo. Dostikrat pomaga roentgeniziranje. Tudi vnetje možganov (tako imenovana hripa v glavi) je dostikrat v začetku zvezana s hudim glavobolom.

Tudi cela vrsta nalezljivih bolezni se začne z glavobolom. Skoraj pri vseh vročinskih obolenjih je prva etapa glavobol, kakor n. pr. pri influenci, vnetju vratu, trebušnem tifusu, nalezljivih otroških boleznih in malariji. Glavobol pri sifilidi utegne biti posledica okužbe same ali pa sifilidnih izprememb, vnetja lobanjskih kosti in podobnega; te vrste glavobol pa z zdravljenjem temeljne bolezni hitro izgine.

Prav tako spremlja glavobol razna akutna in kronična zastrupljenja, kakor zastrupljenje z ogljikovim monoksidom (n. pr. pri likanju), s svetlim plinom, z raznimi drugimi plini (n. pr. v garažah in raznih tovarnah), z alkoholom, tobakom itd. Posledica zastrupljenja, čeprav drugačne vrste, je n. pr. tudi glavobol pri zaprtju, dalje pri sladkorni bolezni, pri črevesnih in ledvičnih obolenjih, najbrže tudi pri nosečnosti itd. Prav tako začne glava boleti pri raznih obolenjih oči, ušes in nosu; taktak je treba seveda zdraviti v prvi vrsti temeljno bolezen.

In naposled poznamo glavobol, kjer je glavni vzrok prizadetost živčnega sistema samega. Čeprav se ne kaže pri takem glavobolu zmeraj sklicevati na histerijo in nevastenijo, je dostikrat vendarle posledica teh dveh vzrokov in ga je treba temu primerno zdraviti. Poleg že prej navedenih sredstev so pri tem uporabne tudi elektriziranje in razne psihične metode. Za to je pa poklican le zdravnik.

DROBIZ

Na vsakih 10.000 rojstev računamo sto enajst dvojčkov in trojčkov; četverčki so silno redki, komaj en primer na milijon, natančneje petnajst na deset milijonov porodov.

Vročični izpuščaji in mehurčki na ustnicah imajo znanstveno ime herpes labialis in so znak infekcije. Dokler so na ustnicah samo mehurčki, jih zdravimo s cinkovim oksidom ali pa s smukcem (Federweiss), kraste pa mažemo z borovim vazelinom ali s cinkovim mazilom.

Pljuča odraslega človeka vdihajo in izdihajo približno devet tisoč litrov zraka na dan; v njem je tisoč osem sto litrov čistega kisika.

Duhovita priča

Angleški aristokrat, ki je imel rad humor in je bil tudi sam duhovit človek, je bil povabljen pred londonsko sodišče, ker je bil priča nekega pretepa. Državni tožilec je imel navado, da je zastavljal pričam precej zamotana vprašanja, a aristokrat je to dobro vedel. Državni tožilec ga je vprašal:

— Kako daleč ste bili od kraja, kjer je bil pretep?

— 4 metre, 3 centimetre in 5 milimetrv, je priča mirno odgovoril.

— Odkod veste to tako natančno?

— Vedel sem, da me utegne kakšen idiot to pozneje vprašati, pa sem takoj po pretepu to natančno izmeril.

Pravijo, da državni tožilec od tlej priči ni več izpraševal takšnih reči.

Njen strah

— Pojdi, Jelka, pozno je že! Poljubi me, poljubi tudi svojo gosposkično, pa pojdi lepo spat! pravi mama mali Jelki, ki se igra in se brani iti v posteljo.

— Gospodične ne bom poljubila, pravi Jelka.

— Zakaj pa ne? Kaj je nimaš rada?

— Rada jo že imam, ampak včeraj ji je tudi papa rekel, da jo ima rad in jo je hotel poljubiti, pa ga je udarila po licu.

Nov predor za podzemski promet med New Yorkom in Jerseyjem pod reko Hudson.

Otroške

Triletna dvojčka se hkratu zbudita od popoldanskega spanca. Prvi zazeha, se zdolgočasno ozre naokoli, potem se pa malomarno obrne k bratu: "Jaz bi se začel dreti — ali si tudi za to?"

Na telefonu

— Halo, ali si ti, duša moja?

— Sem. A kdo je tam?

Prave starokrajске klobase

po 30c funt. Pošljem 5 funtov ali več v vse kraje v U. S. A., poština plačana. Pošljite denar z naročilom.

JOSEPH LESKOVAR,
420 High St., Racine, Wis.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časopise, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in dr.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANE
S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene smerne, unijako delo prve vrste

Plašite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojasnila

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta št. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Za Zdruf. države in Kanado \$6.00
1 tednik in..... 4.80
2 tednika in..... 3.60
3 tednika in..... 2.40
4 tednike in..... 1.20
5 tednikov in..... nič

Za Evropo je..... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali

Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnile:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dn Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati do vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo s datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime..... Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov družine:

2)..... Čl. društva št.....

3)..... Čl. društva št.....

4)..... Čl. društva št.....

5)..... Čl. društva št.....

Mesto..... Država.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....